

σία, δὲ θὰ γυρίσῃ νὰ σὰς κυτάξῃ, καὶ πῶς τῆς Βουλγαρίας τὸ χατήρι δὲν τὸ χαλᾶ (γιατὶ τοὺς φοβᾶται). Κομάτι πατιρντί ἔκανε ἡ Βουλγαρία καὶ πάσανε ἀπὸ τὸ νὰ μαζέθουν τ' ἄρματα ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Τοὺς Ρωμιοὺς ἔμωσ τί τοὺς κάνουν; Καὶ τὴν Ἐθνοσυνέλευσίν τοὺς τὴν μπουδίζουσε, καὶ τοὺς Δεσποτάδες ἀρχισαν νὰ μὴν τοὺς δέχονται στὰ Ἰνταρέ μετζιλῆσια (Δικαστικά Συμβούλια) καὶ πόσα ἄλλα!

Τώρα κάνανε ἓνα νόμο ποῦ ὑποχρεώνει νὰ γραφτοῦν ὅσα χτήματα ἔχουν τὰ σκολειὰ, οἱ ἐκκλησιῆς καὶ τὰ νοσοκομεία σὲ ὄνομα τῶ σκολειῶν καὶ ἐκκλησιῶν (γιατὶ εἶναι γραμμένα σὲ ὄνομα τῶν ἐπιτρόπων), καὶ τοῦτο, ἅμα περάσουν κάμποσα χρόνια, νὰ ποῦνε πῶς αὐτὰ τὰ χτήματα ἀνήκουσε στὸ κράτος, ἀφοῦ τὸ κράτος θὰ πλερώνῃ παπάδες, δασκάλους καὶ γιατροὺς. Καὶ τότε μεμιάς θὰ χάσουμε καὶ τ' αὐγὰ καὶ τὰ καλάθια. Αὐτὰ γιὰ τὴν ὥρα εἶναι τὰ χάγια μας, καὶ χρειάζεται δουλειὰ, καὶ ὄχι λόγια.

ΤΟΥΡΚΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΦΑΡΑΜΑΛΕΜΗ ΚΑΙ ΚΟΥΤΟΥΜΠΕΚΙΜΠΟΥ

(ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΜΑΛΓΑΣΙΚΟ*)

Κεῖνο τὸν καιρὸ, εἶτανε, λένε, ἓνα ἀντρόγυνο, κ' εἶχανε κάμποσα παιδιά. Τὰ δυὸ τὰποκούνια, διδύμα, εἶτανε ἀφύσικα τὸ ἓνα μὲ κοιλιὰ μεγάλη καὶ τᾶλλο ἀνώφελο καὶ ἀδύνατο. Τ' ἀδύνατο εἶτανε κορίτσι καὶ τὸ παρνομάζανε Φαραμαλέμη, πάει νὰ πῆ ἡ Φάρα ἡ ἀδύνατη κείνο ποῦχε τὴ μεγάλη κοιλιὰ εἶτανε ἀγρόρι καὶ τὸ λέγανε Κουτουμπεκίμπου, δηλαδὴ ὁ Κούτου ὁ μεγαλοκοίλης.

Ὁ ἀδερφὸς κ' ἡ ἀδερφή δὲν εἶχανε ἀγάπη ἀπὸ τοὺς γονιούς τους, γιατί μπρὸς στᾶλλα τὰ παιδιά τους φαινότανε σὺν τέρατα. Καὶ γι' αὐτὸ πολλές φορές τὰ περιγελοῦσανε καὶ λέγανε:

«Ἄφτῃ ἡ ἀνωφέλεφτη εἶναι τόσο ἀδύνατη, ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ μὲ τὴ σαίττα οὔτε μιὰ κλωστή ραφιάς στὸν ἀργαλειό· αὐτὸ ἔμωσ δὲν τὴν μπουδίζει νάχῃ στόμα νὰ τρώῃ.»

Μὲ τέτοια λόγια πειράζανε ταχτικά τὴ Φάρα. Ἄν ἐρωτᾶτε γιὰ τὸν Κούτου, ἔτσι τὸν περιπαίζανε:

* Κοίτα στοὺς ἀριθ. 246, 256, 258, 305, 402, 404 καὶ 405 τὰ «Παραμῦθια τῆς Μανταγασκάρης».

1. Fara=Φάρα, malemy=μπερσικὴ, ἀδύνατη. Koto=Κούτου, be=μεγάλῃ, kibo=κοιλιά.—Τὸ οὖ στὴ Μαλγάσικη γλῶσσα προσφῆρνεταί ου. Νὰ δεῖγμα τῆς γλώσσας αὐτῆς, ἡ ἀρχὴ τοῦ παραμυθιοῦ μας, ὡς ἐδῶ, μὲ λατινικὰ ψηφία:

«Ifaramalemy sy Ikotobekiko»

Nisy, hono, olona mivady, niteraka maromaro ihany, ary ny zamany farany indrindra, hono, dia malemy sy be kibo. Ka ilay malemy dia vehivavy koa dia natao hoe: Ifaramalemy no anarany; ary ilay be kibo kosa, dia lehilay ka nataony hoe Ikotobekibo no anarany.

Τὰ γράμματα, τὰ φέρανε στοὺς Μαλγάσηδες Ἐγγλέζοι ἱεραπόστολοι. Κάθε τελεφεταία συλλαβὴ ποῦ ἀκούεται ἔγράφεται μὲ γ. Τὰ πολυσύνθετα εἶναι ἀπειρα.

«Ἄφτὸ ποῦ ξεχωρίζει ἀπάνω του εἶναι ἡ μεγάλη του κοιλιὰ· δὲν εἶναι κἄν ἀξίως νὰ γυρίσῃ ἓνα σβῶλο χῶμα μὲ τὴν ἀγκάντη (τσάπα).»

Κι αὐτὰ τὰναγελάσματα τοὺς τὰ λέγανε ἀπάνω στὸ φαί μπροστὰ στᾶλλα τὰ παιδιά τους.

Μὲ τὸν καιρὸ πλῆθηνε ὁ θυμὸς τῶ γονιῶ, καὶ συμφωνήσανε ἐνάντια στὰ δυὸ παιδιά ἓνα φονικὸ σκέδιο, νὰ σκάψουσε δηλαδὴ ἓνα λάκκο βαθὴ καὶ νὰ τὰ θάψουσε ζωντανά. Καὶ ἀρχίσανε νὰ σκάβουσε τὸ λάκκο.

«Πατέρα καὶ μάννα,» τοὺς ρωτήσανε τᾶλλα παιδιά, «σὲ τί νὰ λέμε θὰ χρειαστῇ αὐτὸς ὁ λάκκος ποῦ σκάθετε ἔτσι αὐτοῦ;»

«Ὡὰ βάλουμε νὰ γουρμάσουνε μπανάνες,» τοὺς ἀποκριθῆκανε.¹

Τὰ παιδιά ρωτήσανε πάλι: «Ποῦ εἶναι οἱ μπανάνες ποῦ θὰ χῶσετε νὰ γουρμάσουνε;»—«Ὡὰ γουρμάσουνε μιὰν ἀρμάθα,» εἶπανε τότες οἱ γονεῖς.

Τὰ παιδιά τότες μπήκανε σὲ συλλογὴ, καὶ λέγανε μέσα τους: «Ἀλήθεια εἶν' αὐτὰ; γιὰ νὰ γουρμάσουνε μπανάνες, ἢ γιὰ καμιὰ ἄλλη δουλιὰ;» Δὲν πέρασε καιρὸς καὶ καταλάβανε πῶς τὴ Φάρα καὶ τὸν Κούτου θέλανε νὰ παραχώσουνε ζωντανούς. Κ' ἔτσι ἀνταρσαστήκανε καὶ λυπηθῆκανε κατάκαρδα.

«Ἄμα νυχτώσῃ, νὰ φύγομε!» λένε ἡ Φάρα καὶ ὁ Κούτου. «Καλὰ λέτε,» τοὺς ἀποκρίνονται τὰ μεγάλα τὰδέρφια τους, «αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο νὰ κάμετε, μιὰ καὶ ὁ πατέρας κ' ἡ μάννα σὰς ἀπορήχνουσε. Φεβγάτε καὶ κρυφτῆτε μακριὰ. Ὅσο γιὰ μᾶς, θὰρχόμαστε νὰ σὰς βλέπομε κάποτε κάποτε, καὶ κρυφὰ ἀπ' τοὺς γονεῖς μας.»

Ἄμα τὰποφασίσανε, καὶ νύχτωσε, ἀδερφὸς καὶ ἀδερφή πήσανε τῆς ξενητείας τὴ στράτα.

Ἡ Φάρα, καθὼς εἶτανε ἀδύνατη στὸ κορμί, σερνότανε ἀντὶς νὰ περπατῇ πότε στὸ ἓνα καὶ πότε στᾶλλο πλάι τοῦ δρόμου. Ἄν ἐρωτᾶτε γιὰ τὸν Κούτου, ἡ μεγάλη του κοιλιὰ τὸν ἀνάγκασε νὰ κυλιέται στὴ γῆς σὰ ζῶ.

Δὲν εἶχανε προσπεράσει ἀκόμα οὔτε ἓνα βουναλάκι, καὶ ὁ Κούτου εἶδε πῶς δὲ μποροῦσε πιά νὰ σέρνῃ τὴν κοιλιὰ του κ' ἔθαλε τὰ κλάματα. Ἡ Φάρα μίλησε τότες καὶ τοῦ εἶπε:—«Μὲ εἶσαι τρελός, φίλε μου! Γιατὶ νὰ νάπολιτζεσαι καὶ νὰ βαλτώνεσαι στὸ κλάμα; Τὸ βλέπεις καλά, πῶς πασιζοῦμε νὰ γλυτώσουμε τὴ ζωὴ μας, καὶ δὲν τὸ κάνομε ἀπὸ δική μας θέλησῃ, τέτοιο κίνημα. Ἰσως αὐτὸ εἶναι γιὰ κλλὸ μας καὶ σωτηρία μας. Μόνε κάμε ὑπομονή, καὶ ἔακολούθα νὰ σέρνεσαι, φίλε μου, γιατί τὸ μέρος ὅπου πρέπει νὰ πᾶμε νὰ σταματήσουμε, εἶναι μακριὰ ἀκόμα.»

«Δὲν μπορῶ πιά νὰ περπατήσω, πρωτογέννητη ἀδερφή μου,» τῆς λέει ὁ Κούτου.

«Πᾶμε! ἔλα νὰ σὲ σηκώσω λίγο στὸν ὄμο μου,» τοῦ λέει τότες ἡ ἀδερφή.

Κ' ἔτσι περάσανε πάλι καὶ ἄλλη μιὰ κορφὴ μικροῦ βουνοῦ, καὶ ὁ Κούτου εἶπε τότες:

1. Οἱ Μαλγάσηδες, ἅμα θέλουνε νὰ γουρμάσουνε γλιγορα οἱ μπανάνες, ἀνοίγουνε λάκκους, τίς τυλίγουνε στὰ φύλλα καὶ τίς χῶνουνε μέσα.

«Κατέδασέ με χάμου, γιά νά σουρθῶ λιγάκι, γιατί ἀλήθεια εἶσαι πολὺ κουρασμένη.»

Ἡ πρωτογέννητη ἀδερφή τὸν κατέδασε τότε στὴ γίε, κ' εἰ δυὸ τους ξακολουθήσανε νά σέρνουνται κούτσα κούτσα. Δάκρυσε ἡ Φάρα βλέποντας πῶς σερνότανε κι ἀφτὴ κι ὁ ἀδερφός της στὸ χῶμα σὰν τὰ ζά' στὸ σκονισμένο πρόσωπό της ἀδλακῶ-νανε τὰ δάκρυα, καθὼς καὶ στὰ κουρέλια ποὺ φοροῦσε. (Γιατὶ οἱ γονιοὶ τους, ἀντὶς νά τοὺς δίνουνε καλὰ ρούχα, τὰ ντύνανε μὲ κουρέλια.) Καὶ μ' ἔλ' ἀφτὰ κοίταξε πῶς νά κρατήσῃ τὰ δάκρυά της, φοβούμενη μὴν τὰ δῆ ὁ Κούτου κι ἀρχινήσῃ κι ἀφτὸς νά κλαίῃ, πράμα ποὺ θὰ τοὺς χασομεροῦσε ἀκόμα στὸ δρόμο τους· καὶ τρέχανε τὰ δάκρυά της βουθὰ κι ἀγάλλι' ἀγάλια.

Ἵστερ' ἀπὸ τρεῖς μέρες δρόμο ἀπάνω κάτου, βρήκανε μιὰ θέση ποὺ τοὺς φάνηκε καλὴ νά κάμουνε κονάκι. Κ' ἔτσι σταθήκανε ἐκεῖ, πήρανε φύλλα, κλάρες ἀπὸ δέντρα, κουβαλήσανε λίγο λίγο σβώλους χῶμα, καὶ φτειάξανε μιὰ καλύδα.

Ἦρθε καιρός, καὶ μεγάλωσε ὁ Κούτου καὶ μπορούσε τότε ταχτικά καὶ τσάκωνε πουλιὰ γιά φαί. Δὲν τὴν παράγαποῦσε ὅμως τὴν τρανιήτερη ἀδερφή του, κι ἀφτὸ ἀπὸ τὴ φαγανιά του, καὶ τῆς ἔλεγε, σὰν ἔπιανε λίγο κунήγι γιά νά φάῃ : «Φαραμαλέμη! βάλε τὸ χῶρισμα.» Καὶ ἡ Φάρα σήκωνε τὸ χῶρισμα, ποὺ τῆσγχε πάλι ὁ ἀδερφός της, ἄμ' ἀπό-τρωγε τὸ κунήγι του. Κι ἀκόμα, κάθε φορὰ ποὺ τσιμαζότανε νά βγῆ ὄξω γιά κунήγι, φοβέριζε τὴν ἀδερφή του καὶ τῆς ἔλεγε : «Μὴν τύχη καὶ πᾶς νά κунηγήσῃς ἐκεῖ κάτω στὴ Νοτιά, ἢ στὸ Βορριά, ἢ κατὰ τὴ Δύση, γιατί ἐκεῖ 'ναι τὰ κατατόπια ποὺ κунηγῶ ἐγώ. Ἄν πιάσῃς κунήγι, θὰ σὲ δείρω, θὰ σὲ στουμπανίσω μὲ τὴ βέργα, θὰ σοῦ πετάξω σβώλια χῶμα στὸ κεφάλι.» Κ' ἡ Φάρα τοῦ ἀπαντοῦσε : «Καλά! σὰ δὲ μ' ἀφήνεις νά πάω νά κунηγήσω σὲ κείνα τὰ κατατόπια σου, θὰ πάω πέρα στὴ Δύση νά ψαρέψω ψάρια ἢ νά πιάσω ἀκρίδες ποὺ μπορεῖ νάβρω.»

Ἐτσι τὴ φοβέριζε ταχτικά ὁ Κούτου καὶ σήκωνε καὶ τὸ χῶρισμα τῆς καλύδας. Μὰ ἦρθε μέρα, ποὺ κατέβηκε τῆς Φάρας ἡ καλὴ ιδέα νά πάῃ νά κунηγήσῃ λίγο πιὸ μακριά, γιατί δὲν ἔβρισκε τίποτα στὰ δυτικὰ μέρη, ποὺ τὰ εἶχε ξεκάνει ὅλα καὶ δὲν μπορούσε νά ψαρέψῃ κι οὔτε νά πιάσῃ καμιά ἀκρίδα. Λοιπὸν, ἄμα βγήκε, πήρε τὸ δρόμο κατὰ τὴν Ἄνατολή καὶ τραβοῦσε κατὰ κείνο τὸ μέρος. Στὸ δρόμο ποὺ πήγαινε βρήκε τὸ σπίτι τοῦ Τριμουμπέ κ' ἔρρηξε μιὰ ματιά μέσα, κι ὁ Τριμουμπέ ἔλειπε. Μπήκε τότες κ' ἔκλειψε κάμποσα πράματα, φαγώσιμα, ποὺ εἶτανε τοῦ Τριμουμπέ, καὶ παίρνον-

τας ὅσα μπόρεσε νά σηκώσῃ, μιὰ καὶ δυὸ γιά τὸ καλύδι τους, ἔπου κατοικοῦσε μὲ τὸν Κουτουμπεκίμπου.

Ἄμα ἔφτασε, τὴ φώναξε ὁ Κουτουμπεκίμπου καὶ τὴν ἀρώτησε : «Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι πιά, Φάρα, κι ἀργησες τόσο πολὺ;» Καὶ κείνη τοῦ ἀποκρί-θηκε : «Πῆγα νά κунηγήσω μακριά, γιατί οὐ δὲ μ' ἀφηνες στὰ κατατόπια σου ποὺ ἔχει κунήγι.»

Δὲν τοῦ εἶπε ὅμως τίποτα γιά τὰ πράματα ποὺ εἶχε παρμένα ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Τριμουμπέ.

Σὲ λίγο, ἄμα ἔβρασε τὸ φαί του, ὁ Κούτου εἶπε : «Φαραμαλέμη, σήκωσε τὸ χῶρισμα.» Κι ἀφτὴ τὸ σήκωσε, καὶ κατήσανε χῶρια κατὰ τὸ συνήθειο.

Ἄρχισε ὕστερα ἡ Φάρα νά τρώῃ κι ἀφτὴ ἀπὸ τὰ φαγιά ποὺ εἶχε φερμένα ἀπ' τοῦ Τριμουμπέ τὸ σπίτι. Ἐφαγε βυζόγαλο καὶ πέταξε λίγο, ἀπὸ πάνου ἀπ' τὸ χῶρισμα, στὸν Κούτου. Ὁ Κουτουμπεκίμπου σκιαχτήκε καὶ φώναξε : «Φαραμαλέμη! ὁ Θεὸς μούστειλε βυζόγαλο.» Μιλιά ἡ Φάρα· πήρε μονάχα ἓνα κομμάτι καπνιστὸ χέλι· καὶ τοῦ τῆρηξε ἀπὸ πάνου ἀπ' τὸ χῶρισμα.

«Ἔω, Φαραμαλέμη!» φώναξε ξανά ὁ Κούτου, τρομαγμένος, — «ὁ Θεὸς ῥήχνει καὶ καπνιστὸ χέλι ἀκόμα.»

Ἡ Φάρα τσιμουδιά ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος. Ἄνοιξε ὅμως τότε τὸ βάζο ποὺ εἶχε τὸ μέλι, κ' ἡ δυνατὴ μυρουδιά του σκορπίστηκε σ' ὅλη τὴν καλύδα, τόσο ποὺ ὁ Κουτουμπεκίμπου, ἄμα τοῦ μύρισε ἡ ὁμορφὴ ἀνομομουδιά τοῦ μελιού, ἔρρηξε κάτου τὸ χῶρισμα, καὶ ἄρχισε νά βρωτᾷ τὴ Φάρα καὶ νά τῆς λέει : «Ποῦ τὰ βρήκες λοιπὸν ἀφτὰ τὰ πράματα, Φάρα;»

Στὴν ἀρχή, ἡ Φάρα ἤθελε νά τὸ κρύψῃ, γιατί φοβότανε τὸν Κούτου, μὴν τύχη καὶ πάῃ ἐκεῖ, σὰν τὸ μάθαινε, γιατί θά-τρωγε πολὺ καὶ θὰ φούσκωνε, καὶ δὲ θὰ μπορούσε νά φύγῃ μὲ τὴ μεγάλη του τὴν κοιλιά, καὶ θὰ τὸν ἔπιανε νά τονὲ σκοτώσῃ ὁ Τριμουμπέ. Μὰ καὶ μ' ἔλα ἀφτὰ, ὁ Κούτου πάλι τὴν ζέταξε καὶ τὴ βρωτοῦσε, μὰ κ' ἡ Φάρα δὲν ἤθελε νά τὸ μαρτυρήσῃ. Ἄφου τὴν παιδεψε ἀρκετά, τοῦ τὸ μαρτύρησε καὶ τοῦ ἔκαμε ἀφτὲς τῆς ἐρμηνείας : «Θὰ πάμε κεῖ κάτου κ' οἱ δυὸ μαζί, καὶ ἄμα φτά-σουμε, κοίταξε νά μὴν παραφᾶς, γιατί τότε δὲ θὰ μπόρῃς νά περπατήσῃς, καὶ θὰ σὲ πιάσῃ ὁ Τριμουμπέ καὶ θὰ σὲ σκοτώσῃ!»

Ὁ Κουτουμπεκίμπου τῆς ζέταξε πῶς ἔτσι θὰ κάνῃ. Ἄμα φτάτανε ὅμως ἀφτὸς κ' ἡ ἀδερφή του στὸ σπίτι τοῦ Τριμουμπέ, ἄρχισε μὲ τὴ φαγανιά του νά τρώῃ τόσο πολὺ, ποὺ δὲν μπορούσε νά σηκώσῃ πιά τὴ μεγάλη του κοιλιά, κ' εἶτανε τὰδυνά-του νά περπατήσῃ.

Ἡ Φάρα στενοχωρήθηκε πολὺ, γιατί δὲν εἶ-τανε τόσο δυνατὴ ὥστε νά σηκώσῃ τὸν ἀδερφὸς της. Ἄπὸ τῆλλο μέρος, δὲν ἤθελε νά τὸν ἀφήσῃ στὸ βέ-θαιο θάνατό του ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Τριμουμπέ.

Σοφίστηκε τότες μιὰ πονηριά. Ἄνέβασε τὸν Κουτουμπεκίμπου ἀπάνου στάμπάρι τοῦ βυζιού, καὶ τοῦ ἔδωκε στὸ χέρι τὸ πλατύχτενο ποὺ χτυπάει καὶ σφίγγει τὸ ὑφάδι στὸν ἀργαλειό κ' εἶναι σὰ λεπίδα μαχαιριοῦ, μιὰ *σαμπούα* (λόγγη), μιὰ μαχαιρά, καὶ τοῦ ἔδωκε ἀκόμα κ' ὅλα τὰ κοφτερά σύνεργα, καὶ τὴν ἔδωκε νά τὸν Κουτουμπεκίμπου μὲ μιὰ μεγάλη φάθα.

1. Συνήθιο μαλγασικὸ, ἄμα τρῶνε, νά χωρίζονται οἱ ἄντρες ἀπὸ τίς γυναῖκες ἢ μὲ κανένα πρόχειρο χῶρισμα ἢ νά πηγαίνουνε σὲ ἄλλο σπίτι. Συνήθως στὰ *τσιμιέτικα* χωριά συνάζονται οἱ γυναῖκες, φέρνουνε τὸ βῦζι τους καὶ τὸ προσφάι τους καὶ τρῶνε ὅλες μαζί· τὸ ἴδιο κ' οἱ ἄντρες. Τὸ καλοκαίρι βγαίνουνε ὄξω ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ τρῶνε.

2. Ἄμα τοὺς ῥήξουνε χῶμα στὸ κεφάλι, εἶναι γιά τίς γυναῖκες ἡ μεγαλύτερη προσβολή.

3. Τριμοβέ· ὁ Δράκος τῆς Μαλγασικῆς μυθολογίας· κατὰ τοὺς παραμυθολόγους, ἔχει κεφάλι ἀθροπινὸ καὶ κορμὶ ζώου.

Και ἄμα τελειώσανε ὅλες ἀφτὲς οἱ προετοιμασίες, τοῦ ἔκαμε κι' ἀφτὲς τὶς ὀρμήνειες : « Ἄν μπῆ μέσα ὁ Τριμουμπέ, μὴν τοῦ πῆς τίποτα, μόνε ἂ σὲ ρωτήσῃ : ποῦ εἶναι τὰ δόντια σου ; δειξε του τὴ σαμπούα· ἂ σὲ ρωτήσῃ : ποῦ εἶναι ἡ γλώσσα σου ; δειξε του τὴ μαχαίρα· και πάλι ἂ σὲ ρωτήσῃ : ποῦ εἶναι ἡ οὐρά σου ; ξέχωσε και δειξε του τὸ πλατὺ λεπίδι τὰργαλειοῦ. Κι ἀντίως σκαρφαλώσῃ νὰ σὲ πιάσῃ, κάρφωσέ τονε πέρα πέρα μετὴ σαμπούα, και κατέθασέ του μιὰ κοπανιὰ μετὴ μαχαίρα, μετὴ τρόπο ποῦ νὰ τονε σκοτώσῃς. »

Ἄφτὲς τὶς ὀρμήνειες ἔκαμε ἡ Φάρα στὸν ἀδερφό της. Κ' ὕστερα τὸν ἀφῆσε γιὰ μιὰ στιγμὴ. Κ' ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἔφτασε κι ὁ Τριμουμπέ.

« Σὺν ἄνθρωπος μυρίζει δὴ ! σὺν ἄνθρωπος μυρίζει δὴ ! » — φώναξε.

Κ' ὕστερα μπῆκε μέσα αὐτὸ σπῆτι κι ἄμα εἶδε τὸν Κουτουμπεικίμπου ἀπάνου στὰμπάρι τοῦ ρυζιοῦ, τὸν ἀρώτησε πῶς βρέθηκε ἐκεῖ ; Κι ἀφτὸς τοῦ ἀπάντησε κατὰ πῶς τὸν εἶχε ὀρμηνημένο ἡ Φάρα.

Μ' ἀφτὲς του τὶς ἀπάντησες θύμωσε πάρα πολὺ ὁ Τριμουμπέ, και δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξῃ, παρὰ ἀνέθηκε νὰ φτάσῃ τὸν Κουτουμπεικίμπου τὴ στιγμὴ ποῦ ἀνέβαινε ἀπάνου στὰμπάρι, ὁ Κούτου τὸν κάρφωσε μετὴ μιὰ μπηχτή, και, καθὼς τὸν ἔβλεπε ποῦ δὲν πισωτραβοῦσε, τοῦ κατέθασε και μιὰ σπαθιά ποῦ χῶρισε τὸ κεφάλι του στὰ δυὸ κι' ἔπεσε ξερός.

Βγήκε τότες κ' ἡ Φάρα ἀπ' τὸν κρυψώνα της και συχάρηκε τὸν ἀδερφό της ποῦ τὰ κατάρφερε ἔτσι ὀμορφα ὀπως τὸν εἶχε ὀρμηνημένο.

Και τότες ἀδερφεῖ κι ἀδερφεῖς κατοικήσανε στὸ σπῆτι τοῦ Τριμουμπέ, και πλουτήσανε γιὰτὶ πήρανε ὀλα τὰγαθά του. Οἱ γονιοὶ τους (ποῦ θέλανε νὰ τοὺς θάψουνε ζωντανούς), και τὰλλα τους τὰδέρφια, ἄμα τὸ μάθανε πῶς τὰφύσικα παιδιὰ τους πλουτήσανε, ὕστερ' ἀπὸνα τέτοις κατόρθωμα, ἤρθανε ὀλοι μετὴ τὴ μεγαλύτερη ἐβγένεια νὰ τοὺς κάμουνε τὴν ἐπίσκεψη.

Ἀπὸ τὸ φέροσιμό τους ἀφτὸ γεννήθηκε κ' ἡ παρμιμία : — « Ἄν εἶσαι ὀμορφος και πλούσιος, σ' ἀγαποῦνε οἱ δικοὶ σου, ἄμα ἄμως εἶσαι ἄσκημος ἡ φτωχὸς δὲν ἔχουν ἔλεος γιὰ σένα. »

Λίγα λόγια γιὰ στερνόγραφο. — Δουλιὰ τοῦ μεταφραστοῦ δὲν εἶναι νὰ κατακρίνῃ και νὰ ξομαλιάξῃ τὰ ὄσα μεταφράζει ἀπὸ ξένη γλώσσα, και πάντα μου προσπάθησα νὰ μεταφράζω τὰ Μαλγάσικα παρμιθία πιστὰ και κατὰ λέξη, ἂν και κινιὰ φορὰ εἶναι γεμάτα περιττολογίες ποῦ στὴ μετάφραση φαίνονται ἀνοσιτίες. Ὅμως δὲν μπορῶ και νὰ παραδεχτῶ πῶς ἀληθῆβει πάντα τὸ ἐπιμιθιο τοῦ παρμιθιοῦ μας. Ἡ ἀγάπη τοῦ γονιοῦ γιὰ τὰ παιδιὰ του δὲν ἔχει ἀφορμὴ οὔτε τὸν πλοῦτο οὔτε τὴ φτώχεια τους, μὰ οὔτε και τὰ χωρίσματα, κατὰ ἡ κακὰ, τὰ σωματικὰ τους. Ἄφτὸ δείχνουνε και κἄτι ἄλλες Μαλγάσικες παροιμίες ποῦ λένε : « Ἄγαλῆ ὁ γονιὸς τὰ παιδιὰ του σὺν τὴ δική του τὴ ζωή. » — « Ἄφτὸ ποῦ τὸ κράτησε 10 μῆνες! στὴν κοιλιὰ της, ποῦ

1. Ἐνοεῖ τοὺς Μαλγάσικους μῆνες, δηλαδὴ τοὺς φεγγαριάτικους, γιὰτὶ **φαντζάβα** = μῆνας, θὰ πῆ φεγγάρι.

ἤπια γιὰ δάφτο νερὸ βρωμισμένο, ἀφτὸ εἶναι σὺν τὸ ξύγκι τοῦ κορμιοῦ της και τὰγαπάει σὺν τὴ δική της σάρκα. »

Ἀναλαάβα, Ἀπρίλης τοῦ 1909.

Γ. ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ (Δαβαζάγας)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟΝ Κ. ΠΑΛΛΗ

Πέλη, στίς 3 τοῦ Ἰουνίου 1910

Σεβαστὲ Κύριε Ἀλέξανδρε Πάλλη,

Εἶμαι μαθητὴς τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖου. Ἀγαπῶ πολὺ τὰ καλὰ βιβλιγράκια. Προχθὲς ὁ διδάσκαλός μας μᾶς διάβασε πολλὰ ποιηματάκια δικὰ σας μέσα ἀπὸ τὸν Ταμπουρᾶ. Τὰ ἀπλὰ και γλυκὰ σας τραγουδάκια τὰ ἀρέσαμε πολὺ, μὰ πάρα πολὺ τὰ τραγουδάκια σας, ὀλοι ἀπὸ τὴν τάξιν μας. Ἐγὼ προπάντων, ποῦ μετὴ τέτοια περνώ τὴς ὄρες τὴς ἀναπαύσεώς μου, αἰσθάνθηκα τὰ τραγουδάκια κείνα νὰ με μιλοῦν ὡς μέσα στὴν καρδιά μου και γιὰ τοῦτο παρακάλεσα τὸν δάσκαλόν μου νὰ με ἀγοράσῃ ἂν ὑπάρχη. Μὰ ἀνέλπιστα μαθαίνω πῶς αὐτὰ τὰ τόσο ὀρατὰ τραγουδάκια χαρίζονται.

Φθάνει μετὴ ἓνα μου γράμμα νὰ σᾶς τὸ παρακαλέσω. Γιὰυτὸ ἴσα ἴσα σήμερα τολμῶ νὰ σᾶς τὸ παρακαλέσω νὰ με στείλετε κανένα « Ταμπουρᾶ » και ὀτι ἄλλο γράψατε γιὰ τὰ παιδιὰ, γιὰτὶ καθὼς με εἶπε ὁ δάσκαλός μου πολλὰ ὀμορφα πράγματα γράψατε. Ἄν ἔχετε τὴν καλοσύνην νὰ μοῦ τὰ στείλετε, ἡ διέφθυσός μου εἶναι.

Μετὴ πολλὴν ἐχτίμηση και σεβασμό.

. . . (Γερμανία) 18. VII. 1910

Τιμημένε Κύριε Πάλλη,

Ἐδῶ και πολὺς καιρὸς ἔλαβα τὰ βιβλία ποῦ εἶχατε τὴν ὀπερολικὴ καλοσύνη νὰ μᾶς στείλετε, και ἂν δὲ σᾶς ἀπάντησα ἄμέσως γιὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, αὐτὸ ἔγινε γιὰτὶ εἶχαμε ἀποφασίσει νὰ σᾶς γράψουμε ὀλοι μαζί· μὰ δὲν κατωρθώσαμε ὡς σήμερα νὰ ἀνταμωθοῦμε ὀλοι μαζί και σᾶς γράψουμε τὸ γράμμα, γιὰτὶ τύχαινε τὰ Σαββατόβραδα (ποῦ ἔχουμε ὀρίσει γιὰ νὰ μαζευόμαστε) ἄλλοτε νὰ λείπει ὁ ἓνας και ἄλλοτε ὁ ἄλλος—και ἔτσι ἀποφάσισα νὰ σᾶς γράψω πάλι μονάχος γιὰ νὰ μὴν παραξηγήσετε τὴ σιωπὴ μας.

Τὸ βιβλιγράκι τοῦ Brugman, ἂν και τὸ περιεχόμενον δὲ μᾶς ἔδωκε τίποτε νέο, εἶναι καλὸ παραγανδικὸ μέσο γιὰ κείνους ἀπὸ τοὺς «κατηχούμενους» ποῦ χρειάζονται και κἄποια ἀναγνωρισμένη ἀδθεντία γιὰ νὰ προσχωρήσουνε στὶς τάξεις μας.

Τὴν Ἰλιάδα σας τὴ διαβάσαμε σκεδὸν μονορούφι. Τὶ ἐκπληξὴ ποῦ εἶταν αὐτὴ ἔπειτα ἀπὸ ὀσες κακοθήβεις λέγονται και γράφονται κάτω στὴν Ἑλλάδα γιὰ Σᾶς ἀπὸ τοὺς Μιστριώτηδες και Σία ! Και πῶς ἔπειτα ἀπ' αὐτὴ τὴν προκατάληψη διαλυθῆκανε ὀλοι οἱ φόδοι τῶν σκεπτικιστῶνε δταν διαβάσανε αὐτὸ τὸ ἀριστοτέχνημα ! Ἄν τοῦ Brugman